จากโรงเรียนตะกั่วป่า "เสนานุกูล" ถึงศาลากลาง:

"เสือขิน" กับการประท้วงของนักเรียนเมื่อ พ.ศ.2518

From Takua Pa Senanukul to the City Hall:
"Sua Khin" and the Student Protest in 2518 B.E. (1975)

ชิด ชยากร

บรรยากาศคุกรุ่นทางการเมืองในกรุงเทพฯ ช่วง 2518 ก่อให้เกิดคลื่นประท้วงหลายแห่ง แม้แต่ในต่างจังหวัด ที่พังงา มีคนงานหลายร้อยคนชุมนุมประท้วงบริษัทเหมืองแร่ลอยแพเลิกจ้างด้วยเหตุรัฐบาลยกเลิกสัมปทาน แต่ชาวบ้านอีกส่วนก็ชื่นชมรัฐบาลที่ยกเลิกสัมปทานที่ชาติเสียเปรียบ นักเรียนโรงเรียนตะกั่วป่า "เสนานุกูล" เข้าร่วมประท้วงด้วย โดยมีข่าวว่า "เสือขิน" โจรชื่อดังเข้ามาเกี่ยวข้อง จนเกิดเหตุระเบิดขึ้นในที่ชุมนุม มีผู้เสียชีวิต 15 คน โชคดีนักเรียนปลอดภัยทุกคน

Smouldering politic atmosphere in Bangkok in 2018 B.E. (1975) provoked waves of protest in many areas, even in the provinces. In Panga, hundreds of labourers gathered to protest a mining company that laid off its employees because of the termination of mining concession by the government. However, some locals commended the government for their decision to end the concession which put the country at a disadvantage. Students from Takua Pa Senanukul School also participated in this protest while Sua Khin, a well-known bandit, was involved. Finally, there was a blast in the protest causing 15 deaths. Luckily, all students were safe.

ก่อนสิ้นเดือนกันยายน พ.ศ.2518 ไม่กี่วัน

ตอนนั้นผมอายุเพียงสิบสี่ปี เพิ่งเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนตะกั่วป่า "เสนานุกูล" ได้เพียงสี่เดือนเศษ โรงเรียนของผมเป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ

ขณะไปถึงโรงเรียนตอนเช้า ผมเห็นความผิดปกติเกิดขึ้นหลายอย่าง เห็นนักเรียนมากมายจับกลุ่มเป็นกลุ่มเล็กบ้างใหญ่บ้าง ดูราวกับว่ามีเรื่องอะไรสักอย่าง สี่เดือนที่ผ่านมาผมไม่เคยสัมผัสกับภาพลักษณะนี้

เสียงระฆังของโรงเรียนกังวานขึ้น นั่นคือสัญญาณให้เข้าแถวเคารพธงชาติก่อนเข้าห้องเรียน

สถานที่ทำกิจกรรมยามเช้า คือสนามหญ้าหน้าอาคารไม้ ตรงนั้นมีเสาธงสูงเด่นเป็นสง่า และอยู่ติดกับถนนเพชรเกษมซึ่งพาดผ่านหน้าโรงเรียนของเรา

ผมเดินออกจากห้องเรียน สองเท้าไม่ทันก้าวไปถึงสนามหญ้า

ผมเห็นความวุ่นวายบางอย่างเกิดขึ้น มีเสียงโห่ร้องดังมาจากนักเรียนหลายกลุ่ม นักเรียนเหล่านั้นไม่มีใครเดินมาเข้าแถวที่สนามหญ้า

เสียงโห่ร้องหนาหูขึ้น ผมจับใจความน้ำเสียงเหล่านั้นไม่ได้ ไม่รู้จริง ๆ ว่ามีเรื่องอะไรกัน ครูหลายคนทำท่าละล้าละลัง ผมกับเพื่อนร่วมห้องเรียนที่ยืนอยู่ใกล้กัน ต่างคนต่างไม่รู้อิโหน่อิเหน่ เมื่อไม่มีนักเรียนคนใดเดินไปเข้าแถว ผมจึงไม่ไป ได้แต่ยืนรอดูเหตุการณ์อยู่ที่ระเบียงไม้หน้าห้องเรียน

เห็นกลุ่มนักเรียนทั้งชายและหญิงเริ่มรวมตัวเป็นกลุ่มใหญ่ เสียงเอะอะหนาหูขึ้น

ความวุ่นวายมิได้มีเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ผมทอดสายตามองไกลไปที่หน้าโรงเรียน ความผิดปกติเกิดขึ้นที่นั่นเหมือนกัน

จากเดิมหน้าโรงเรียนไม่มีรถจอด รถที่มาส่งนักเรียนตอนเช้า พอส่งเสร็จทุกคันกลับไปทำภาระของตัวเอง แต่วันนี้บริเวณนั้นยังคลาคล่ำไปด้วยรถราหลายชนิด มีทั้งรถสองแถว รถกระบะ รถบัสและรถบรรทุก แถมยังมีผู้คนเดินกันขวักไขว่ เมื่อก่อนไม่เคยมีภาพเช่นนี้ให้เห็นแม้สักครั้ง

สักครู่มีนักเรียนรุ่นพี่เดินมาบอกว่า วันนี้ไม่มีการเรียนการสอน นักเรียนกำลังจะไปร่วมประท้วงกันที่ตัวจังหวัดพังงา แต่ก่อนที่จะไป ขอให้ทุกคนไปร่วมฟังคำปราศรัยของประธานนักเรียน

ผมและเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่อยู่บริเวณนั้น พากันเดินไปยังจุดที่นักเรียนรุ่นพี่บอกกล่าว

จุดนั้นมีนักเรียนรวมตัวกันแทบทั้งโรงเรียนมากราวกับเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า

ผมจำประธานนักเรียนของโรงเรียนได้ดี โรงเรียนเพิ่งมีการเลือกประธาน ฯ มาเมื่อไม่นาน เธอเป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.3 เรียนรุ่นพี่ผมสองปี

ในขณะนั้นชื่อ “ณัฐฐา ทองเหลือง” ทุกคนต่างรู้จักกันดี

ในความรู้สึกผม เธอช่างเป็นสาวเก่งและแกร่งมาก เธอขึ้นเวทีประกาศจุดยืนด้วยการเชิญชวนนักเรียนไปประท้วงเรื่องความไม่เป็นธรรม

น้ำเสียงสาวมั่นฉะฉานสะท้านทั่วเสนาฯ ฟังดูรู้สึกราวกับว่าในหัวใจเธอมิมีความหวาดหวั่นใด

พลังเสียงและความมุ่งมั่นคล้ายเวทมนตร์จูงใจนักเรียนได้มากมาย มีเสียง เฮ เฮ เฮ ตอบรับการปลุกระดมของเธอได้อย่างไม่ขาดสาย

เนื้อหาคำชักชวน สรุปได้ว่า ขอให้นักเรียนไปขึ้นรถที่หน้าโรงเรียน เพื่อร่วมเดินทางไปประท้วงกันที่หน้าศาลากลางจังหวัดพังงา ณ บริเวณนั้นมีการชุมนุมประท้วงกันมาหลายวันแล้ว

แรงเชิญชวนคล้ายแฝงด้วยพลังอันยิ่งใหญ่เหมือนมีมือที่มองไม่เห็นมากระชากใจนักเรียนได้อย่างไม่น่าเชื่อ

คลื่นนักเรียนชายหญิงเริ่มทยอยเดินออกไปจากโรงเรียน

ช่วงเวลาเดียวกัน มีเสียงทักท้วงจากผู้บริหารโรงเรียน ระบบกระจายเสียงของโรงเรียนถูกทำหน้าที่ขัดขวางอย่างหนัก แต่ดูราวกับมิอาจหยุดพายุอารมณ์ของนักเรียนในขณะนั้นได้

อาจารย์สุทิน ปิ่นแก้ว ที่เป็นอาจารย์ใหญ่ในขณะนั้น ท่านพูดบอกให้นักเรียนทุกคนเข้าห้องเรียนเพื่อจะได้เรียนหนังสือตามปกติ

น้ำเสียงของท่านแจ่มใสชัดเจน แต่ในความรู้สึกขณะนั้นของนักเรียน คล้ายแค่เพียงเสียงกังวานแผ่วเบาในหัวใจ ความศักดิ์สิทธิ์ในตำแหน่งผู้บริหารคล้ายสูญหายไปโดยปริยาย

ผมกับเพื่อนสนิทคนหนึ่งที่เรียนด้วยกันมาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ปรึกษากันว่าจะเอายังไงดี เราสองคนมีความคิดตรงกันว่า “ไม่ไป” ด้วยเหตุผลเดียวกัน คือกลัวที่บ้านเป็นห่วง

อีกอย่าง-บอกตรง ๆ ว่าเราไม่รู้เรื่องอะไรเลย ทำไมต้องไปประท้วง นี่มันเกิดอะไรขึ้น เราเป็นเด็ก หน้าที่ของเราคือเรียนหนังสือ ทำไมพวกผู้ใหญ่จึงต้องมาชวนพวกเราไปประท้วงด้วย

ไปแล้วจะมีอันตรายหรือไม่ ถ้าเกิดอะไรไม่ดีขึ้นมา ใครจะมารับผิดชอบ

ผู้คนที่พลุกพล่านอยู่หน้าโรงเรียนหนาตาขึ้น มิได้มีเพียงนักเรียนเท่านั้น แต่มีผู้ใหญ่ที่เป็นคนแปลกหน้าอีกมาก ดูคล้ายพวกเขามาปลุกระดม เพื่อชวนให้พวกเราไปร่วมขบวนการให้มากที่สุด

กำแพงครูกั้นแรงชวนเชื่อไม่ไหว นักเรียนนับร้อยกรูกันออกไปหน้าโรงเรียนดั่งคลื่นถาโถม

บริเวณนั้นมีรถจอดอยู่หลายสิบคัน ผมพอมองออกว่านั่นคือพาหนะที่จะขนพวกเราเดินทางไปตามแรงชวนเชื่อ เขารอเพียงนักเรียนก้าวเท้าเดินขึ้นรถเท่านั้น

นักเรียนที่กรูกันออกไป ส่งเสียง เฮ เฮ อย่างฮึกเหิม

ผมสงสัยว่ารถจำนวนหลายสิบคันนั้นเป็นรถของใคร มาจากไหน

เพื่อนคนหนึ่งบอกให้ฟังในตอนนั้นว่า

“เสือขินยืนโบกรถอยู่หน้าโรงเรียน เพื่อขอให้รถพานักเรียนไปส่งที่พังงา”

นาทีนั้นนาม “เสือขิน” ยิ่งใหญ่สะท้านทั่วอันดามัน ไม่มีใครไม่รู้จักเสือคนนี้เลย

ผมไม่รู้ว่าคำพูดของเพื่อนเป็นจริงหรือไม่ แต่ก็น่าจะจริง คนที่มีบารมีมากถึงขนาดโบกรถและขอให้รถเหล่านั้นพาเด็ก ๆ ไปถึงพังงาได้ น่าจะมีเพียงเขาคนเดียว

นี่เป็นความคิดผมในขณะนั้น

รถหลายคันเริ่มทยอยออกจากหน้าโรงเรียน การเดินทางจากตะกั่วป่าไปจังหวัดพังงาในขณะนั้นมิได้ใกล้เหมือนทุกวันนี้ ต้องขับรถไปตามถนนเพชรเกษม ผ่านเขาหลัก ท้ายเหมือง โคกกลอย ตะกั่วทุ่ง กว่าจะถึงพังงาใช้เวลาไม่น้อยกว่าสองชั่วโมง ระยะทางทั้งหนึ่งร้อยยี่สิบกิโลเมตรล้วนเป็นเส้นทางแคบคดเคี้ยว

เสียงเอะอะโวยวายซาลง เมื่อนักเรียนส่วนมากออกเดินทางกันแล้ว

รถพาพวกเขาไปแล้ว หลายคนในจำนวนนั้นมีทั้งเพื่อนผม-ญาติผม

แล้วคนข้างหลังจะเป็นอย่างไร ความห่วงใยของบุพการีที่มีอยู่เต็มหัวใจ จะสร้างความทุกข์และความว้าวุ่นสักขนาดไหน

เสียงอึกทึกในโรงเรียนเงียบหายไป คุณครูหลายท่านมีสีหน้าเปี่ยมทุกข์

มีแต่เสียงถามไถ่จากคนที่เหลืออยู่ ส่วนมากเป็นคำถามเกี่ยวกับความสงสัยในเรื่องราวที่เกิดขึ้น

จำได้ว่าวันนั้นไม่มีการเรียนการสอน เพราะในโรงเรียนเหลือนักเรียนอยู่ไม่มาก ผมกับเพื่อนนั่งรถสองแถวกลับบ้านในเวลาต่อมา

พอพ่อแม่เห็นหน้าเรา คล้ายภูเขาแห่งความวิตกถูกยกออกจากใจ

เรือขุดแร่ลำแรกของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2450 ที่อ่าวทุ่งคา จังหวัดภูเก็ต

ผมว่า-ผมคิดถูกที่ไม่ไป

วันรุ่งขึ้นผมไปเรียนหนังสือตามปกติ แต่ที่ไม่ปกติคือเพื่อนร่วมห้องเรียนหายไปเกินครึ่ง นั่นหมายถึงพวกเขาคงจะยังไม่กลับมา พวกเขาน่าจะชุมนุมอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดพังงา

เด็กที่ไม่ไป-ทำหน้าที่นักเรียน

เด็กที่ไป-ทำหน้าที่นักเรียนผู้คล้ายมีอุดมการณ์ร่วมกับประชาชนกลุ่มหนึ่ง

แต่ถ้าถามผมว่า จริงหรือที่พวกเขาเหล่านั้นไปด้วยอุดมการณ์ที่มีอยู่ในหัวใจ

เป็นไปได้ แต่แค่จำนวนน้อยเท่านั้นเอง แต่ส่วนมากน่าจะไปเพราะคำหว่านล้อมชักจูงมากกว่า เด็กอายุสิบสี่สิบห้าในสมัยนั้นมีสักกี่คนที่ประสีประสากับเรื่องราวบนแผ่นดิน

แต่อีกเหตุผลลึกลับในใจของพวกเขาเหล่านั้นคือไปก็ดีเหมือนกัน จะได้ไม่ต้องเรียนหนังสือ

ท่านผู้อ่านอาจจะสงสัยว่า เอ เขาไปประท้วงอะไรกัน เกิดอะไรขึ้น เรื่องของผู้ใหญ่ทำไมต้องมาเกณฑ์ให้เด็กไปร่วมด้วย

ตามมาสิครับ ผมจะเล่าเรื่องปฐมเหตุในครานั้นให้ฟัง

ขึ้นไทม์แมชชีนย้อนเวลากลับไปหลายปี

ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สอง เรือดำน้ำลำหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกาเข้ามาบริเวณทะเลแถวอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

"เกรแฮม อาชิบอลด์ เนลสัน" หนึ่งในทหารประจำเรือดำน้ำ เขาคือนาวิกโยธินผู้มีอดีตเป็นนักธรณีวิทยา เนลสันดำน้ำชมความงามของปะการังใต้ผืนน้ำในทะเล

เขาไปเจอแหล่งทรายสีดำ แต่เมื่อพิจารณาถี่ถ้วนแล้วจึงรู้ว่านั่นมิใช่ทราย แต่เป็นแร่ดีบุกปริมาณมหาศาล

ความจริงบ้านเรามีการทำเหมืองแร่ดีบุกมานานนับร้อยปีแล้ว แต่เป็นการทำเหมืองบนบก มิมีใครรู้ว่าในทะเลก็มีดีบุก

สงครามโลกสิ้นสุด หลังเนลสันปลดประจำการแล้ว เขาเดินทางมาประเทศไทยอีกครั้ง คราวนี้เขามาสำรวจและเก็บตัวอย่างแร่แบบจริงจัง แล้วนำแร่ส่วนหนึ่งกลับอเมริกา

เขาทำรายงานเสนอบริษัท ยูเนียนคาร์ไบด์ฯ ซึ่งเป็นบรรษัททำแร่ในอเมริกากลาง

ความพยายามของเขาไม่สูญเปล่า เมื่อยูเนียนคาร์ไบด์เห็นดีด้วย จึงมีการส่งคณะสำรวจชุดแรกเข้ามาที่ภูเก็ต โดยมีเนลสันเป็นผู้จัดการโครงการ

นั่นคือจุดกำเนิดของเหมืองแร่ในทะเล

พ.ศ. 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตั้งบริษัทเหมืองแร่บูรพาเศรษฐกิจฯ ขึ้นมา โดยมีสิบหกหุ้นส่วนใหญ่ ส่วนมากเป็นผู้ทรงอำนาจในทางการเมืองทั้งนั้น เช่น สฤษดิ์ ธนะรัชต์, ถนอม กิตติขจร, ประภาส จารุเสถียร ฯลฯ

ต้านผู้ปล้นชาติ

เป็นนายก ชาติชาย-หมดเนื้อหมดตัว:

พลตรี ชาติชาย กล่าวมอบคืนว่า เรื่องการใช้เงินชื่อเสียงนั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอน เพราะผู้ที่

ในการประชุมสภา ฯ นลสนา คนพร้อมด้วยเพื่อน ส.ส.ถอนหนึ่งจะอนุมัติตั้งด้วยความใหม่ การ "ซักฟอก" เกี่ยวกับเรื่องที่มีการกล่าวหาว่า ใช้เงินชื่อเสียงให้ทั่วได้

"ผมเห็นว่า ส.ส. ที่ระบุว่ามีการใช้เงินชื่อเสียงนั้น จะ

(อ่านต่อหน้า ๑๒)

การชุมนุมนักศึกษาประชาชนเพื่อคัดค้านเท็มโก้ ในการทำเหมืองแร่ ปล้นทรัพยากรธรรมชาติของไทย มีประชาชน ไปร่วม ในการชุมนุมอย่างคับคั่ง ที่ท้องสนามหลวง เมื่อเย็นวานนี้

'ชนวน' ประสิท

ขบวนการ ชาวบ เตรียมเปิดโปงเบื้องหลังและให้ศาล

รแก้กม. พรรค นผู้ได้รับเลือก

ต้องแก้ไขกฎหมาย

การเมืองน้อยลง แต่มีความแข็งของรัฐบาลในอนาคต

รองนายกรัฐมนตรี ให้ความเห็นว่า ควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ในการก่อตั้ง

(อ่านต่อหน้า ๑๒)

แร่ไทย ต้องเป็นของคนไทย

ผู้ว่าฯ ระบุสังหารผู้นำค้าน 'เท็มโก้' จ้างวานยิงทิ้ง

ธวัช มกรพงศ์ ระบุการสังหารผู้นำประชาชนประท้วงเท็มโก้ "จ้างวาน" อย่างแน่นอน ประชาชนจากภูเก็ตเดินทางมาชมนักศึกษาประชาชนที่พังงาแล้ว รองนายกฯ ว่าให้เวลาสามอีกการพิจารณา ๑ เดือน นักศึกษาประท้วงที่สนามหลวงโชนศรีรุนแรง

นายธวัช มกรพงศ์ ผู้ว่าราชการ จังหวัดพังงาให้สัมภาษณ์ว่า ได้ดำเนินการ ต่อต้านการรุกแร่ของบริษัท เท็มโก้ โดยใช้ลูกด้วย แต่เป็นใครนั้นอย่าเพิ่งให้ถอมทุล เพราะอะไร

ภาพข่าวการประท้วงกรณีเท็มโก้จากนิตยสารต่าง ๆ

วันเกิดเหตุราวสิบโมงกว่า เสียงระเบิดดังขึ้นสนั่นหวั่นไหว ผมยังได้ยินเสียงปืนเอ็ม 16 และปืนสั้นดังรัวขึ้นอีกหลายนัด เห็นผู้ประท้วงร่วงลงกับพื้นหลายสิบคน คนที่เหลือแตกกระจัดกระจายหนีตายทันที

พ.ศ. 2506 มีการให้สัมปทานบริษัทเหมืองแร่บูรพาทำแร่มากถึง 47,000 ไร่ กินเนื้อที่ในจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานีและชุมพร

และที่สำคัญคือ พ.ศ. 2511 บริษัท เหมืองแร่บูรพาฯ ร่วมมือกับสองบริษัทใหญ่จากสหรัฐอเมริกา คือ เท็มโก้กับยูเนี่ยนคาร์ไบด์ทำเหมืองแร่ในทะเล โดยได้สัมปทานเกือบ 50,000 ไร่

พ.ศ. 2516 มีการเดินขบวนขับไล่ ถนอม กิตติขจร, ประภาส จารุเสถียร, ณรงค์ กิตติขจร ออกไปจากประเทศไทย บทบาทของเหมืองแร่บูรพาสิ้นสุดลง สัมปทานเหมืองแร่ในทะเลจึงตกอยู่ในมือของบริษัทใหญ่จากอเมริกา

เมื่อถึงเวลาสิ้นสุดสัมปทานในต้นปี พ.ศ. 2518 มีการคัดค้านจากประชาชน เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกสัมปทานทั้งหมด

ต้นปี พ.ศ. 2518 ดร.ธวัช มกรพงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงาขณะนั้น ได้เสนอยกเลิกสัมปทานเท็มโก้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา รัฐบาลในขณะนั้นมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาสั่งให้ยกเลิกสัมปทานเท็มโก้ทั้งหมด

ผลพวงจากการยกเลิกสัมปทาน มีหลายเหตุการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น เช่น

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เท็มโก้ประกาศหยุดงาน ลอยแพคนงานไทย 500 คน เมื่อคนตกงานจึงมีการประท้วง ความวุ่นวายเกิดขึ้นมาทันที

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 ผู้นำประท้วงคือ นายสนอง บัญชาญ ถูกยิงตายที่ท้ายเหมือง

ผู้ว่าฯ ธวัช มกรพงศ์ ผู้เริ่มพิจารณายกเลิกสัมปทาน ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ มีคำสั่งย้ายออกมาจากส่วนกลางให้ไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่ลำพูน โดยผู้ว่าคนใหม่ที่จะมาแทนคือ นายเชาว์วัศ สุดลาภา

ต้นเหตุแห่งการประท้วงคือ ประชาชนไม่พอใจที่ผู้ว่าฯ ธวัชถูกย้าย

เพราะนาทีที่ผู้ว่าฯ ธวัชเริ่มพิจารณายกเลิกสัมปทาน จนถึงวันยกเลิกได้สำเร็จ นาม “ธวัช มกรพงศ์” เข้าไปนั่งอยู่กลางใจชาวพังงาแล้ว เขาเสมือนผู้มีพระคุณที่ยกเลิกสัมปทานการทำเหมืองแร่ของเท็มโก้ ช่วยให้ประเทศไม่ต้องสูญเสียผลประโยชน์มากมายให้ต่างชาติ

การประท้วงเรื่องยกเลิกสัมปทานเท็มโก้ไม่ได้มีเฉพาะที่พังงา แต่มีที่กรุงเทพฯ ด้วย

ส่วนการประท้วงเรื่องคำสั่งย้ายผู้ว่าฯ ธวัช (สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช) ประท้วงกันที่หน้าศาลากลางจังหวัดพังงา โดยเริ่มต้นวันแรกเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2518 มีประชาชนรวมตัวกันประท้วงเป็นจำนวนมาก

นับวันผู้คนยิ่งมากขึ้น มิใช่เพียงประชาชนทั่วไป

เท่านั้น แต่ยังรวมถึงนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดพังงาและใกล้เคียง เช่น จังหวัดภูเก็ต

รวมถึงนักเรียนจากโรงเรียนเสนาฯ ของผมด้วย

วันพุธที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2518 ขณะที่ผมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียน มีข่าวแว่วมาว่า ราวสิบโมงเศษ เกิดเหตุระเบิดขึ้นที่หน้าศาลากลางจังหวัดพังงา

ทั้งเสียงระเบิดและเสียงปืนดังสนั่น ผู้คนที่ร่วมชุมนุมแตกหนีกันอลหม่าน

การประท้วงปิดฉากลงโดยปริยาย

ผลสรุปของความสูญเสีย คือมีผู้เสียชีวิต 15 ราย บาดเจ็บ 17 ราย จับมือใครดมไม่ได้ว่าระเบิดลูกนั้นเกิดจากฝีมือใคร

เดชะบุญที่เด็กเสนาฯ มิมีใครเสียชีวิต แต่มีบางคนได้รับบาดเจ็บไม่น้อย

ดร.ธวัช มกรพงศ์ ย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูนตามคำสั่งที่ออกมาในเบื้องต้น

เพื่อนผมคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า ระเบิดดังกล่าวเกิดจากลูกน้องคนหนึ่งของเสือขิน ที่แขวนระเบิดสลักไม่ดีไว้ที่เอว น้อยหน่าเหล็กร่วงหล่นและระเบิดในทันที

ส่วนเสียงปืนที่ดังขึ้นมาถี่ยิบ เขาบอกว่าเป็นของตำรวจและทหารที่กราดยิงหลังจากมีเสียงระเบิดเกิดขึ้น เนื่องจากคิดว่ามีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์บุกเข้ามา

เหตุผลในข้อหลังฟังแล้วมิเข้าเค้านัก

ทั้งสองเรื่องมิรู้ว่าเท็จจริงประการใด เพราะไม่มีข้อสรุปจากทางการออกมาให้รู้

หลังจากวันนั้น เพื่อนนักเรียนที่เข้าร่วมการประท้วงได้กลับมาเรียนหนังสือตามปกติ เพียงแต่บางคนต้องพักรักษาตัวจากพิษร้ายแรงแห่งสะเก็ดระเบิด

ผมเชื่อว่าเรื่องราวเหล่านี้ยังคงอยู่ในความทรงจำของใครต่อใครอีกหลายคน โดยเฉพาะคนที่เคยร่วมสมรภูมิการประท้วงครั้งนี้

สัมพันธ์ ว่องก้อนกับเพื่อน

บันทึกจากปากคำผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สัมพันธ์ ว่องก้อน

"ตอนนั้นผมเรียนชั้น ม.ศ.1 ผมกับเพื่อน ๆ ไปที่ศาลากลางพังงาอยู่สามสี่วัน ตอนไปถึงศาลากลางเห็นผู้คนนั่งยืนอยู่เต็มไปหมด มีคนขึ้นปราศรัยไม่ขาดระยะ อาหารการกินมีพร้อมพรั่ง ผมเดินไปดูทั่วบริเวณ เห็นเสือร้ายหลายคนจากบ้านน้ำเค็มพกปืนกันเอวตุง บางคนถือปืนยาว บางคนถือคาร์บิน นักเรียนก็น่าจะมาจากหลายโรงเรียน ยิ่งตอนเสือขินขึ้นปราศรัย ยิ่งเรียกเสียงปรบมือได้มากที่สุด

วันเกิดเหตุราวสิบโมงกว่า เสียงระเบิดดังขึ้นสนั่นหวั่นไหว ผมยังได้ยินเสียงปืนเอ็ม 16 และปืนสั้นดังรัวขึ้นอีกหลายนัด เห็นผู้ประท้วงร่วงลงกับพื้นหลายสิบคน คนที่เหลือแตกกระจัดกระจายหนีตายทันที มีคนเล่าว่าระเบิดลูกนี้มาจากคน ๆ หนึ่งที่มาจากบ้านน้ำเค็ม เขาชอบเอาระเบิดห้อยไว้ที่สะเอว แต่สลักมันไม่ดีต้องเอายางรัดไว้ เขาชอบ

สัมพันธ์ ว่องก้อน

พกโชว์กร่างอยู่แสมอ ตอนระเบิดดังตูมที่พังงา เขาตายคาที่ คนที่เล่าเรื่องนี้ให้ผมฟังเป็นผู้กว้างขวางคนหนึ่งที่ผมคุ้นเคยเป็นอย่างดี”

ไกรสร แสงทอง

“ผมไปตั้งสองรอบ รอบแรกผ่านไปด้วยดี มาเกิดเรื่องตอนรอบสองนี่แหละ พอได้ยินเสียงระเบิดดังตูม ผมตกใจวิ่งพรวดพราดออกจากหน้าศาลากลาง วิ่งไปที่ถ้ำฤาษีที่อยู่เยื้อง ๆ กัน ตอนที่วิ่งไปมีทั้งเศษเนื้อหยดเลือดติดอยู่ตามเสื้อ เนื้อใครเลือดใครก็ไม่รู้ มีเพื่อนรุ่นพี่ที่เป็นเด็กบางม่วงถูกระเบิดเสียชีวิตด้วยคนหนึ่ง

เสือขินรูปร่างสูงใหญ่ ผิวค่อนข้างขาว ตัดผมทรงรองหวี ชอบสวมเสื้อเชิ้ตนุ่งโสร่ง พกปืน 11 มม. ด้ามงาช้างสองกระบอก เขากับลูกน้องมักจะไปดูเจ้าต๋อย (ศักดิ์ณรงค์น้อย ลูกอุดมธารา หรือพังงาจ๊อกเกอร์) ซ้อมมวยที่ตลาดเก่าบ่อย ๆ ลูกน้องเสือขินสะพายปืนยาวกลางหลัง ผมอยู่ที่บ้านน้ำเค็มจึงเห็นเขามาตลอด”

ประไพ อเนกลาภ

“จิ๋มไม่ได้ไปพังงาในวันนั้น แต่ชวนเพื่อนตามไปในวันต่อมา เรื่องนี้จำได้ไม่เคยลืม ไปนอนที่นั่นหนึ่งคืน นอนบนพื้นที่ศาลากลางนั่นแหละ เย็นเกือบตาย ตื่นมาตอนเช้ามีความรู้สึกเดียวคืออยากกลับบ้าน แต่พอจะกลับมีคนกันไว้ไม่ให้กลับ พอดีไปเจอน้าสาวที่เรียนอยู่เสนาเหมือนกันแต่เป็นรุ่นพี่ เราสองคนพากันหนีออกมา แล้วโบกรถบรรทุกหินที่ผ่านหน้าศาลากลางเพื่อกลับบ้าน โชคดีที่รถคันนั้นไปตะกั่วป่า ถ้าเป็นสมัยนี้มีหวังไม่รู้ถูกพาไปไหนต่อไหนแน่ กลับมาถึงบ้านได้สักพัก มีเพื่อนมาบอกว่าเกิดระเบิดตรงที่ชุมนุม ต่อมาจึงรู้ว่าเพื่อนคนที่ไปด้วยถูกสะเก็ดระเบิดได้รับบาดเจ็บ มาถึงวันนี้ย้อนกลับมาถามตัวเองว่าเราไปทำไม ตอบไม่ได้จริง ๆ ทั้งหมดเป็นความไร้เดียงสาทั้งนั้น”

กฤษฎา ปัญญาดี-ปัจจุบัน

กฤษฎา ปัญญาดี

“ผมอยู่ในเหตุการณ์ตอนระเบิดพอดี ตอนแรกยืนอยู่ตรงจุดที่เกิดระเบิด แต่มีลูกน้องเสือขินมายิกให้ออกจากตรงนั้น ราวห้านาทีต่อมาเกิดระเบิดตูม ...ระเบิดมาจากลูกน้องเสือขินนั่นแหละ ยังจำภาพตอนนั้นได้ติดตา มันสยดสยองมาก แต่ยังหาคำตอบไม่ได้ว่าเสือขินกับผู้ว่าฯ ธวัชที่ยืนอยู่ตรงนั้น แล้วทำไมไม่เป็นอะไรเลย ไม่ได้รับบาดเจ็บอะไรทั้งนั้น”

นพ กิตติกุล

นพ กิตติกุล

“ตอนนั้นผมอายุยี่สิบปี เรียน ปกศ.สูงอยู่ที่วิทยาลัยครูภูเก็ต เป็นประธานของห้องด้วย ผมเป็นคนเขียนบทละคร แล้วไปแสดงละครบนเวทีกับเพื่อน ๆ ที่ศาลากลาง พอแสดงเสร็จก็กลับออกมาคล้อยหลังได้ไม่นาน เสียงระเบิดตูมตามขึ้นมาทันที

ก่อนหน้านั้นเห็นเสือขินเหน็บปืน 11 ม.ม.ที่เอวเดินอยู่กับลูกน้องหลายคน คอยรักษาความปลอด

พร้อมกับตำรวจ ยังสงสัยอยู่เหมือนกันว่าทำไมตำรวจไม่จับ นั่นผิดทั้งเป็นทั้งเสือและเดินพกปืน”

จันทิมา ลิ่มวงศ์

“ความเป็นวัยรุ่นอยู่ในช่วงอยากรู้อยากเห็น ทั้งที่เรียนอยู่ชั้น ม.ศ.1 วันนั้นเห็นเพื่อนเดินออกจากโรงเรียนไปขึ้นรถ ตัดสินใจไปกับเพื่อนเหมือนกัน พอเดินไปถึงรถสองแถวที่หน้าโรงเรียนช่วงที่ก้าวขาหน้าขึ้นรถได้ขาเดียว มีพี่คนหนึ่งดึงไว้แล้วบอกว่าอย่าไป ถือว่าโชคดีจริง ๆ ที่ไม่ได้ไป ไม่งั้นเกิดอะไรขึ้นยังไม่รู้เลย”

บำรุง หลงเดี่ยว

“เราไปกับเขาเหมือนกัน ไปทั้งที่เป็นหญิงและไปทั้งชุดนักเรียนนั่นแหละ ที่นั่นมีข้าวมีน้ำให้กิน นอนกันบนพื้นในศาลากลาง ปูรองนอนด้วยหนังสือพิมพ์ไปอยู่ได้สองวันจึงกลับบ้าน พอถึงบ้านคิดจะไปอีกแต่แม่ไม่ให้ไป หลังจากนั้นก็เกิดระเบิด”

นพรัตน์ ลิ่มศิลา

“เราไปกับเพื่อนอีกสองคนชื่อฉลวย แซ่อ๋องและวุฒิพร ละเอียดศิลป์ ไปกินข้าวในโรงครัว ไปเที่ยวถ้ำฤาษี ถ้ำลูกเสือ ถ้ำพุงช้าง นอนอยู่สองคืนแล้วป๊ะป๋ามารับกลับบ้าน ดีที่ไม่ทันเกิดระเบิด”

จันทิมา ลิ่มวงศ์

บำรุง หลงเดี่ยว

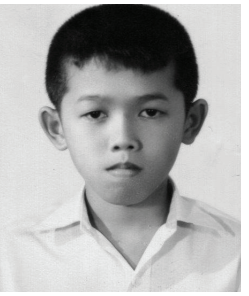

นพรัตน์ ลิ่มศิลา
ถ่ายปีเดียวกับการไปร่วมชุมนุมที่ศาลากลาง

สุเทพ จ้องสกุล
ถ่ายเมื่อปี 2518

สุเทพ จ้องสกุล

“เป็นคนขี้ขลาด กลัวที่บ้านเป็นห่วงจึงไม่ได้ไปกับเขาหรอก แต่มีเรื่องที่จะเล่าให้ฟัง ตอนนั้นป๋าขับรถแท็กซี่ระหว่างตะกั่วป่า-ภูเก็ต ปกติจะมีคนมาเหมารถไปโน่นนี่อยู่บ่อย มีอยู่วันหนึ่งมีคนมาเหมารถไปกรุงเทพฯ ป๋าตอบตกลง พอถึงวันเดินทางป๋าไปรับเขาตามนัด แล้วออกเดินทางไปกรุงเทพด้วยกัน ดูเหมือนจะไปพักอยู่ที่โน่นสองคืน

พอป๋ากลับมาถึงบ้าน ป๋าเล่าให้ฟังว่าคนที่เหมารถป๋า แล้วนั่งไปในรถตลอดทางคือเสือขิน เสือขินไปกับลูกและเมีย ตอนแรกป๋าไม่รู้หรอกว่าใคร มารู้ตอนเดินทางออกไปไกลแล้ว ป๋าว่าเสือขินยังขอซื้อรถคันนี้ด้วย แต่ป๋าบอกว่าขอไว้ใช้ทำมาหากิน ดีนะที่กลับมาถึงบ้านอย่างปลอดภัย นึกแล้วใจหายเหมือนกัน” ■